

**IĞDIR'DA MİKRO KREDİ KULLANIMININ KADINLAR
ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ**

Hilal YILMAZ
Yüksek Lisans Tezi

TARIM EKONOMİSİ ANA BİLİM DALI
1. Tez Danışmanı Dr. Öğr. Üyesi Emine AŞKAN
2. Tez Danışmanı Prof. Dr. Semiha KIZILOĞLU

2018

T.C.
İĞDIR ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**İĞDIR'DA MİKRO KREDİ KULLANIMININ KADINLAR ÜZERİNDEKİ
ETKİLERİ**

Hilal YILMAZ

TARIM EKONOMİSİ ANABİLİM DALI

İĞDIR

2018

Her hakkı saklıdır

Dr. Öğr. Üyesi Emine AŞKAN ve Prof. Dr. Semiha KIZILOĞLU danışmanlığında Hilal YILMAZ tarafından hazırlanan bu çalışma/...../.....tarihinde aşağıdaki jüri üyeleri tarafından Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı'nda Yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan :..... İmza

Üye :..... İmza

Üye :..... İmza

Üye :..... İmza

Üye :..... İmza

Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim kurulunun / /2018 tarih
ve 2018/ sayılı kararı ile onaylanmıştır.

.....

Doç. Dr. Süleyman TEMEL

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada orijinal olmayan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

Hilal YILMAZ

Bu çalışma İğdır Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Merkezi tarafından desteklenmiştir.

Proje No: 2012/4-6YL

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

ÖZET

TÜRKİYE'DE VE İĞDIR'DA MİKROKREDİ UYGULAMALARI

YILMAZ, Hilal

Yüksek Lisans Tezi, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı

1.Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Emine AŞKAN

2.Tez Danışman: Prof. Dr. Semiha KIZILOĞLU

Haziran 2018, 36 Sayfa

Mikro kredi kadınların kendi kendilerine gelir getirici faaliyette bulunmalarına imkân sağlayan kefil ve teminat gerektirmeyen güven esaslı bir finans programıdır. Kadınların girişimcilik kazanarak aile bütçesine katkı sağlaması kendisinin ve çocuklarının ihtiyaçlarını karşılayabilecek güce gelmesi mikro kredi finans programının amacıdır. Bu araştırma ile kadın yoksulluğu ile mücadelede mikro kredi uygulamasının önemini belirlemek ve mikro kredi uygulamalarının Iğdır'da mikro kredi kullanan kadınlar üzerindeki etkilerini incelemek amaçlanmıştır. Çalışmanın ana materyalini tam sayım yoluyla belirlenen 282 mikro kredi kullanan kadın girişimci ile yapılan yüz yüze anket uygulaması oluşturmuştur. Elde edilen veriler SPSS paket programında ve probit yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırmada girişimci kadınların mikro krediyi kullandıktan sonra gelirlerinde %73.1'lik artış olduğu, %70.2'sinin yaşam standartlarında iyileşme olduğu, %91.8'in ise mikro krediyi hem kendilerine iş imkanı sağlamak hem de işlerini geliştirmek amacı ile kullandığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mikro Kredi, Kadın, Yoksulluk, Iğdır

ABSTRACT

MICROCREDIT AND APPLICATIONS IN TURKEY İĞDIR

YILMAZ, Hilal

Master Thesis/Department of Agricultural Economics

1st Thesis Supervisor: Assist. Prof. Dr. Emine AŞKAN

2nd Thesis Supervisor: Prof. Semiha KIZILOĞLU

June 2018, 36 Pages

Micro-credit is a trust-based finance program that does not require guarantees and collateral that allows women to engage in income-generating activities on their own. It is the aim of the micro credit finance program to help women gain entrepreneurship and contribute to the family budget and to meet the needs of their children and their children. This research aimed to determine the importance of micro credit application in fighting against women's poverty and to examine the effects of micro credit applications on women using micro credits in İđdir. A face-to-face questionnaire was conducted with women entrepreneur members using 282 micro-credits selected through full census. The obtained data were analyzed by SPSS package program and probit method. In the study, it was found that 73.1% increase in income after using micro-credit, 70.2% improvement in living standards and 91.8% micro-credit have been found to provide job opportunities for them and improve their business.

Keywords: Micro Credit, Women, Poverty, İđdir

ÖNSÖZ ve TEŞEKKÜR

Kadınların Türkiye’de çalışma yaşamına katılım oranları oldukça azdır. Bu oranın azlığı sağlanan teşviklere, desteklere ve eğitim çalışmalarına rağmen istenildiği kadar olamamaktadır. Kadınların eğitim seviyelerinin düşüklüğü, toplumun ataerkil bir toplum olması ve kadına yüklediği görevler, kadınların kendilerine gelir getirebilecek sermayelerinin olmaması, ev işleri ile birlikte yürütebilecekleri alternatif çalışma biçimlerinin yaygınlaşmaması gibi nedenler bu sonucun ortaya çıkmasına neden olmuştur. Her ne kadar son dönemlerde daha fazla kadının çalışma yaşamına katıldığı görülse de gelinen nokta yine de istenilen kadar değildir. Kadınlar için ev kadınlığının bir meslek gibi algılanması sebebi ile çok sayıda kadın çalışma yaşamına katılması söz konusu olamamaktadır. Bu geleneksel düzenin değiştirilmesi ve kadınların çalışma hayatına katılmasını desteklemek amacı ile uygulamaya sokulan projelerden biri de mikro kredi uygulamasıdır. Dünya’da 1980’lerde Prof. Dr. Muhammet YUNUS tarafından uygulanmaya başlanan mikro kredi Türkiye’de ise 2000’li yıllarda Prof. Dr. Aziz AKGÜL tarafından uygulanmaya başlamıştır. Son zamanlarda ise pek çok ilde mikro kredi yöntemi ile başarılı çalışmalar yapıldığını ve bu sayede kadınların çok küçük sermayelerle kendi işlerini kurabilme imkânına kavuştuklarını söylemek mümkündür.

Tez çalışmamı hazırlarken, çalışmanın her aşamasında desteğini devam ettiren, değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Emine AŞKAN’a, Prof. Dr. Semiha KIZILOĞLU’na, Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü Hocalarına, sevgili eşim Umut YILMAZ’a, sürekli maddi ve manevi beni destekleyen aileme, varlıkları ile bana güç veren oğullarım Utku ve Uras’a, anket sorularını sabırla cevaplayan girişimci kadınlara teşekkürlerimi sunarım.

Hilal YILMAZ

HAZİRAN, 2018

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ ve TEŞEKKÜR	iii
İÇİNDEKİLER	iv
SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ	v
ÇİZELGELER DİZİNİ	vi
1. GİRİŞ	1
2. KAYNAK ÖZETLERİ	4
3. MATERYAL ve METOT	11
3.1. Materyal ve Metot.....	11
3.2. Metot	11
3.2.1. Araştırma bölgesinin belirlenmesi	11
3.2.2. Veri toplamada kullanılan metot	11
3.2.3. Veri değerlendirme aşamasında uygulanan metotlar.....	11
4. BULGULAR ve TARTIŞMA	15
4.1. Mikro Kredi Amaçları ve Uygulamaları ve.....	15
4.2. Araştırmanın Kapsamı	18
4.3. Araştırmanın Amacı	18
4.4. Demografik ve Sosyoekonomik Yapı İle İlgili Sonuçlar.....	18
4.5. Probit Model Sonuçları	30
5. SONUÇ ve ÖNERİLER	32
KAYNAKLAR	34
ÖZGEÇMİŞ	37

SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ

Simgeler

%	Yüzde
\$	Dolar
₺	TL

Kısaltmalar

<i>TİSVA</i>	Türkiye İsrافی Önleme Vakfı
<i>TGMP</i>	Türkiye Grameen Mikro Finans Programı
<i>KOSGEB</i>	Küçük ve Orta İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı

ÇİZELGELER DİZİNİ

	Sayfa No
Çizelge 3.1 Modelde kullanılan değişkenlerin tanımlanması.....	14
Çizelge 4.1 Girişimci kadınların yaş dağılımları.....	19
Çizelge 4.2 Girişimci kadınların eğitim durumu	19
Çizelge 4.3 Girişimci kadınların aile geçimi için aylık gelir durumu.....	20
Çizelge 4.4 Girişimci kadınların mikro kredi kullandıkları yıl.....	20
Çizelge 4.5 Mikro kredi kullanan girişimci kadınların sosyal güvence durumu.....	21
Çizelge 4.6 Mikro kredi kullanan girişimci kadınların eşlerinin iş durumu.....	21
Çizelge 4.7 Araştırma alanındaki kadınların mikro kredi uygulamalarını öğrenme kaynakları.....	22
Çizelge 4.8 Girişimci kadınların mikro krediyi kullanma amaçları.....	22
Çizelge 4.9 Mikro kredinin kimin için kullanıldığı	23
Çizelge 4.10 Mikro krediyi kullanma koşulları.....	23
Çizelge 4.11 Mikro krediyi kullanan girişimci kadınların kullanmadan önceki gelir durumu.....	24
Çizelge 4.12 Girişimci kadınların mikro kredi kullanımından sonraki gelir durumu.....	24
Çizelge 4.13 Girişimci kadınların yaşam standartlarındaki iyileşme durumu.....	25
Çizelge 4.14 Girişimci kadınları mikro kredi günlük kazanç durumu.....	25
Çizelge 4.15 Günlük kazancın ihtiyaçları karşılamaya yönelik durumu.....	25
Çizelge 4.16 Kredi borcunu geri ödemeye yönelik durumu.....	26
Çizelge 4.17 Kredi borcunu ödeyemeyen kişilere yönelik yönetici tepki durumu.....	26
Çizelge 4.18 Kadın girişimcilerin mikro krediden beklenti durumu.....	27
Çizelge 4.19 Mikro konut katılım durumu.....	27
Çizelge 4.20 Girişimci kadınların yaş değişkenine bağlı olarak yaşam standartlarının analizi.....	28

Çizelge 4.21 Mikro sigortadan faydalanma durumu.....	28
Çizelge 4.22 Girişimci kadınların eğitim durumu ve gelir artışları arasındaki çapraz tablo sonuçları.....	29
Çizelge 4.23 Değişken tanımları ve örnek istatistikleri.....	30
Çizelge 4.24 Probit model sonuçları.....	31

1.GİRİŞ

Mikro kredi, mikro finansman sisteminin bir alt kategorisidir. Mikro finansman, bir ekonomide resmi finans kuruluşlarından hizmet alma imkânı bulamayan, resmi finans kuruluşlarının hizmet sunmadığı veya eksik hizmet sunduğu düşük gelirli aileler ve küçük ölçekli kredilerle girişimcilik yapabilecek kadınlar için oluşturulmuş olan bir finansman sistemi olarak adlandırılmaktadır (Bayraktutan ve Akatay, 2012).

Dünya ülkelerinin yoksullukla mücadele için kullandıkları yöntemler zamana, ülkelerin sosyo-ekonomik koşullarına ve yoksulların durumlarına göre değişmektedir. Ancak yoksullukla mücadelede kullanılan yöntemler genellikle doğrudan ve dolaylı mücadele yöntemleri şeklinde ayrılmaktadır. Yoksulluğa doğrudan mücadele yöntemi; devletin kamu harcamaları (asgari ücret, sosyal güvenlik, sosyal yardım, eğitim, sağlık gibi) ve vergi politikaları (artan oranlı gelir vergisi, negatif gelir vergisi gibi) aracılığıyla gelirin ikincil dağılımına etkisi olan politikalarlardır. Yoksullukla dolaylı mücadele yöntemi ise; ekonomik büyümeyi arttıran, işsizliği azaltan, fiyatların genel seviyesini düzene kavuşturan yöntemlerdir. Bu yöntemlerin aynı zamanda yoksulluğu azaltacağına inanılmaktadır. 1974 yılında Bangladeş'te Prof. Dr. Muhammed Yunus tarafından uygulanmaya başlayan mikro kredi ile yoksul kimselerin yeni bir iş kurması ya da var olan işlerini geliştirmelerine imkan sunulmaktadır. Muhammed Yunus'un yoksullara mikro kredi vermek için geliştirdiği grameen modeli, bugün dünyanın pek çok ülkesinde yoksullukla mücadelede bir yöntem olarak kullanılmaktadır (Öz ve Çolakoğlu, 2014).

Mikro kredi 1974 yılında Muhammet Yunus, Chittagong Üniversitesi'nde profesörken öğrencilerini kırsal ve yoksul bir köye götürmüştür. Oradaki bambu tabureleri yapan bir kadınla görüşerek onun malzemelerini ödünç almak için aracıya %10 haftalık faiz ödemeleri yapmak zorunda olduğunu ve bir kuruşluk kariyla kaldığını öğrenmişlerdir. Yoksul kadın, eğer daha düşük bir faiz oranına malzemelerini ödünç alabilseydi ekonomik olarak fakirlikten kurtulabilirdi. Muhammet Yunus, öğrettiği iktisat esaslarında yoksulluğun büyük bir sorunun olduğunu fark ederek kendi cebinden 17 ile 42 arası sepet yapan kişiye kredi vermiştir. Bu küçük miktarla yoksulların sadece yaşamalarını değil, yoksulluktan çıkmaları için bireysel girişimcilik kıvılcımını

sağlayabildiğini tespit etmiştir. Muhammet Yunus, ticari bankaların ve devletin önerilerine karşı olan “mikro kredi” sağlamaya devam etmiştir. 1983 yılında güven ve beraberlik esaslarına dayanan Grameen Bankası kurmuştur. Bugün, 1.084 şubesi, 12.500 personeli olan Grameen Bankası'nın 37.000 köyde 2,1 milyon üyesi vardır. Her gün Grameen Bankası ortalama olarak 1,5 milyon \$ tahsilat yapmaktadır. Üyelerinin yüzde 94'ü kadındır. Kadınların % 98'i kredilerini geri ödemektedir. Bu geri ödenme oranı ticari bankalardan daha yüksektir. Grameen yöntemleri ABD, Kanada, Fransa, Hollanda ve Türkiye gibi 58 ülkede uygulanmaktadır (TGMP, 2017).

Türkiye’de ise ilk defa 18 Temmuz 2003 yılında Diyarbakır’da, 5 kadının mikro kredi alması ile başlayan Mikro kredi, Türkiye genelinde 67 ilde 98 şubesiyle halen 45.000 üzerinde üyeye hizmet vermektedir. TGMP çeşitli işletme ve kuruluşlar ile işbirliği yapmaktadır. Türkiye Grameen Mikro finans Programı, HSBC, Citibank, Whole Planet Foundation ve Açık Toplum Vakfı ile de işbirliği yapmaktadır. Bunun yanında TGMP, Morkoz sayesinde üyelere özel hizmetler sunmaktadır. Tamamen güvene dayalı olan, teminat, kefalet, senet, ipotek, icra takibi gerektirmeyen Mikro finans Programında geri dönüşüm oranı % 100’dür. Mikro finans Programı, 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 6/a ve 64/c maddeleri, İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü’nün 26.05.2005 gün ve 2005/55 sayılı genelgesi, Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü’nün 08.02.2007 tarih ve 0228 sayılı yazısı, İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü’nün 21.02.2007 tarih ve 1058 sayılı yazısı Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü’nün 12.01.2009 tarih ve 0053 sayılı yazısı, İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü’nün 29.01.2009 tarih ve 880 sayılı yazısına istinaden Valilikler ile imzalanan protokol çerçevesinde illerde faaliyetlerini gerçekleştirmektedir.

Türkiye’de Mikro kredi uygulamasını başlatmak için ilk girişimi, 1996 yılında Prof. Dr. Aziz Akgül yoksulluğun ve işsizliğin azaltılması için hazırladığı " Doğu ve Güney Doğu Anadolu Bölgesel Kalkınma Programı" kapsamında Mikro kredi uygulamasını önererek gerçekleştirmiştir. Müteakiben, 1998 yılında Küçük ve Orta İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) bünyesinde oluşturulan;

✓Yoksul Kadınlara İstihdam Sağlamaya Yönelik Çalışma Grubu,

- ✓Gençlere İstihdam Sağlamaya Yönelik Çalışma Grubu,
- ✓Yaşlılara İstihdam Sağlamaya Yönelik Çalışma Grubu,
- ✓Şehit ve Gazi Ailelerine İstihdam Sağlamaya Yönelik Çalışma Grubu,
- ✓Engellilere İstihdam Sağlamaya Yönelik Çalışma Grubu

aracılığı ile küçük bir sermaye olan Mikro kredinin bu dezavantajlı gruplara verilmesini sağlamak için büyük çabalar harcanmıştır. Ancak, bu dönemlerde hükümetlerin kısa süreli olarak görevde kalması sebebiyle, mikro kredi uygulaması başlatılamamıştır. Mikro kredinin Dünyadaki öncüsü Prof. Dr. Muhammed Yunus ile iş birliği içinde, TİSVA bünyesinde oluşturduğu Türkiye Grameen Mikro finans Programı kapsamında, Prof. Dr. Aziz Akgül kendi cebinden sağladığı ilk sermayenin kullanılması suretiyle, 18 Temmuz 2003 tarihinde 6 kişinin her birisine 500 ₺ ve toplam 3.000 ₺ Mikro kredi verilmesini sağlayarak, "Grameen Mikro kredi" uygulamasını Türkiye'de başlatmıştır

Türkiye Grameen Mikro finans Programı, Türkiye'nin ilk ve tek mikro finans kuruluşudur. Türkiye Grameen Mikro finans Programı (TGMP), TİSVA tarafından oluşturulmuş olup, Grameen Trust ile işbirliği yaparak faaliyetlerini sürdüren kâr amacı olmayan bir mikro finans kuruluşudur.

Toplam 5 bölümden oluşan çalışmanın; Giriş, kaynak özetleri, materyal metot bölümünden sonra bulgular işlenmiş ve tartışma yapılmıştır. 4. bölüm olan bulgular ve tartışma kısmında, mikro kredi hakkında bilgiler yer almaktadır. Genel olarak araştırmanın kapsamı, amacı, demografik ve sosyo-ekonomik yapı ile ilgili bilgiler paylaşılmıştır. 5.ve son bölüm olan sonuç ve öneriler kısmında ise konuyla ilgili genel olarak değerlendirme yapılmıştır.

2-KAYNAK ÖZETLERİ

Bajracharya and Amin (2013), aile içi şiddette ve kadınların güçlendirilmesin de mikro kredinin önemi araştırıldığı çalışmada, yoksulluğun aile içi şiddet ile ilişkisi olduğu ve mikro kredi programlarının da aile içi şiddette ve yoksulluğun azaltılmasında son etki olmamasına rağmen, katkısının oldukça yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Demir ve Gözübüyük (2013), Erzurum yöresinde çiftçi ailelerinin yaşam standartlarının ortaya konması üzerinde etkili olan temel sosyo-ekonomik faktörlerin önemini tespit etmek için yaptıkları çalışmalarında, işletmelerin coğrafi konumları, müteşebbislerin mesleki tecrübesi, müteşebbislerin eğitim düzeyi, işletmelerin arazi varlığı, gelişmiş tarım teknolojisini benimseme ve uygulama düzeyi, işbirliği eğilim düzeyi ve modernleşme düzeyi ile yaşam standartları arasında bağımlılık olduğu sonucuna varılmıştır.

Abacı ve ark. (2014), Samsun ili ve ilçelerinde (Bafra, Çarşamba, Terme, Salıpazarı, Ayvacık) mikro kredi kullanan kadınların mevcut durumunu, kredi ile ilgili bilgilerini, kadınların mikro krediyi kullanma sebeplerini ve mikro kredinin kadınlar tarafından kullanılmasını etkileyen faktörleri belirlemek için yaptıkları çalışmalarında, kadınların aldıkları kredi tutarları dikkate alınarak basit tesadüfi örnekleme yapılmış ve 132 kadın ile anket çalışması gerçekleştirmişlerdir. Araştırma sonucunda mikro kredi kullanan kadınların kredi hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları, mikro kredi çalışanlarının tavsiyelerine ve kadınların istihdamına yönelik olarak verilen diğer kredi çeşitleri hakkında bilgiye ihtiyaç duyduklarını tespit etmişlerdir.

Öz ve Çolakoğlu (2014), mikro kredi uygulamasının nasıl olduğu ve mikro kredinin girişimci kadınlar üzerindeki sosyal ve ekonomik etkilerini incelemek amacı ile yaptıkları çalışmalarında, Sakarya'da mikro kredi kullanan kadınlarla önceden hazırlanan anketler aracılığıyla yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmelerle, Sakarya'da mikro kredi kullanan kadınların sosyo-demografik profilleri, mikro kredi kullanma amaçları, mikro kredi ile ne tür işler yaptıkları, mikro kredinin gelir düzeylerinde ve sosyal hayatlarında bir değişime yol açıp açmadığı, mikro kredinin istihdama katkı sağlayıp sağlamadığı, mikro kredi uygulamasında ne tür sorunlarla karşılaştıkları ve karşılaşılan sorunların çözümü için neler önerdikleri ortaya konulmaya

çalışılmıştır. Araştırma sonucunda, Sakarya’da mikro kredi kullanan kadınların mikro kredi uygulamasından büyük ölçüde memnun oldukları ve mikro kredinin ekonomik ve sosyal hayatlarına önemli katkılar sağladığı belirlenmiştir.

Akotey and Adjasi (2015), Mikro kredinin ailelerin refah seviyesini arttırmadaki etkisini araştırmak amacı ile yaptıkları çalışmalarında, Mikro kredinin aile refahını arttırdığı ve yoksulluktan çıkmaları için bir basamak olduğu sonucuna varılmıştır.

Altunöz (2015), Türkiye’de ki mikro kredi uygulamalarının, yoksullukla mücadelede ve istihdam bağlamında katkısını öğrenmek amacı ile yaptıkları çalışmalarında mikro kredi uygulamasının gerek gelir gerekse istihdam ve sosyal yaşama dair olumlu katkılarından dolayı başarılı olduğunu söylemişlerdir. Türkiye’de ki mikro kredi uygulamaları, yoksullukla mücadelede ve istihdam bağlamında regresyon analizi ile incelenmiştir. Modeldeki sonuçlara göre Türkiye’de kullanılan kredideki 1 birimlik artışın, kendi hesabına çalışan kadın sayısında 0.043 birimlik artışın neden olduğu görülmüştür.

Asanov et al. (2015), Kırgızistan’da mikro kredi uygulamasının analiz edilmesi amacı ile yaptıkları çalışmalarında mikro kredinin gelişimine etki eden faktörler, mikro kredi kullanımında cinsiyet farklılığı ve faiz oranlarının düşürülmesi için hükümetin yapması gereken faaliyetler araştırılmıştır. Anketler yüz yüze görüşme şeklinde mikro kredi kullanan kişilere bire bir soru sorularak yapılmıştır. Kredi kullanan kişilerle yapılan Araştırma sonucunda ise Kırgızistan’da mikro kredilerin yaygın hale geldiği ve geleneksel bankacılık sektörünü tamamladığı söylenebilir. Ancak mikro kredi piyasasının gelişmesine rağmen, halen etkisinin az olduğu ve faiz oranlarının yüksek olması nedeniyle mikro kredi misyonuna uzak bir uygulama yöntemi olduğu görülmüştür. Uygulanan mikro kredi programlarının yoksulluğu azaltma etkileri ülkeden ülkeye değiştiği ve mikro kredi sisteminin bazı ülkelerde yoksulluğu azaltmada etkili olduğu, bazı ülkelerde ise yüksek faiz oranları nedeniyle etkili olmadığı görülmüştür. Yapılan araştırmalara göre, dünyada faaliyet gösteren mikro kredi kurumlarının sadece %11’i yoksulluğu azaltmada etkili olduğu; %14’ü etkisiz ve %75’inin ise yoksullara zarar verdiği gözlenmiştir.

Aşkın ve Barış (2015), mikro kredinin Tokat ilinde kadın istihdamını arttırılmasında etkili olup olmadığını incelemeyi amaçlayan çalışmalarında teorik çerçeve sonrasında, alan araştırması kapsamında TGMP'den mikro kredi kullanan 225 kadınla yapılan anket ve analiz sonuçlarına göre kadınların istihdama sınırlı katılımı ve erkeklere göre ikincil konumunu yaratan sosyo-demografik, sosyo-kültürel ve ekonomik faktörlerin tüm olumsuz etkilerini içinde taşıyan mikro kredi uygulamasının kadınların iş hayatına katılmasında, onların ev içi iş yüklerine ek bir de parasal borç yükünü arttırdığını, sosyal güvencesiz, düşük gelirlili işlerin yapıldığı bu haliyle mikro kredi uygulamasının kadın istihdamının niceliği ve niteliğini artırma yönünde katkı yaptığını söylemenin mümkün olmadığı sonucuna varılmıştır.

Balkız (2015), mikro kredi programlarının toplumsal cinsiyet açısından ele alındığı ve değerlendirildiği çalışmasında kadınların mikro kredi yoluyla güçlenmelerine engel teşkil eden toplumsal cinsiyet ilişkilerini irdelemiştir. Başlangıcı Güney ülkelerine dayanan, faiz karşılığında ödünç para verme ve tasarrufu teşvik etme esasına dayalı mikro kredi programlarının bugün itibariyle dünya çapında yaygınlık gösterdiği, temelde kırsal yoksulları, özellikle de yoksul kadınları hedef alan mikro kredi programları hem küresel kapitalizmin gereklerine uygun sürdürülebilir ekonomik gelişmeyi temin etmeyi hem de kadınları piyasadaki üretken faaliyetlere katmayı amaçlamıştır. Araştırma sonucuna göre ise mikro kredi programları yoksul kadınların kaderini değiştirecek yönde radikal değişimler yaratabilecek ne sihirli bir değnek, ne de reçete olmuştur. Mikro kredi, en iyi ihtimalle, daha geniş çaplı politikaların oluşturulması için bir başlangıç noktası olabilmektedir.

Cozarenco and Szafarz (2015), Fransa'da finansman kaynaklardan biri olan mikro kredinin kadın girişimcilere sağladığı katkıyı araştırmak amacı ile yaptıkları çalışmalarında, mikro kredinin başarısının işlerini başlatmak için para isteyen yoksul kadın girişimcilerin talebiyle doğru orantılı olduğu görülmüştür.

Hamad and Fernald (2015), Peru'da kâr amacı gütmeyen mikro kredi programının kadın girişimciler arasında yaptıkları çalışmalarında kesitsel bir çalışma yapılmıştır (N = 1,593). Tahmin edici değişken mikro kredi katılımının uzunluğudur. Araştırmada mikro kredi katılımının uzunluğu ile kadın sağlığının çeşitli ölçütleri arasındaki ilişkileri incelemek için iki değişkenli ve çok değişkenli doğrusal

regresyonlar uygulanmıştır. Katılımcıların sosyo demografik özellikleri kontrol edilmiş ve elde edilen sonuçlar, mikro kredi katılımının uzunluğu ile kadınların psikolojik sağlığı arasında pozitif bir ilişki olduğunu göstermektedir. Bu bulgular, mikro kredi programlarının sağlığın sosyo-ekonomik belirleyicilerine hitap etme potansiyeli üzerine tartışmalara katkıda bulunduğunu ve sosyo-ekonomik statüye değinmenin kadın sağlığını dünya çapında iyileştirmenin anahtar bir yolu olabileceğini önermiştir.

Rabiul Karim and Kong Law (2015), mikro kredi programının Bangladeş'teki uygulamasını araştırmak amacı ile yapılan çalışmada, mikro kredinin geleneksel çevre etrafında uygulandığı ortaya koyulmuş ve araştırma sonucunda ise Bangladeş'te yüksek ataerkil toplumsal düzenin yaygın olmasına rağmen, kadınların aktif mikro kredi katılımı, onları etkisiz hale getirebileceğini ve evlilik şiddetinin yok olacağına neden olabileceği sonucuna ulaşmıştır.

Şiriner (2015), mikro kredinin Türkiye'deki çalışmalarını gözden geçirmek ve sonuçlarını değerlendirmek için yaptığı çalışmada on yıllık süreçte mikro kredi üzerine yapılan çalışmalara dair bir çerçeve oluşturarak, Dünya'da ve Türkiye'de yaşanan hem işsizlik hem de yoksulluk sorununun çözümüne çok küçük de olsa katkı sağlayacak mikro kredi uygulamasının üstün ve zayıf yönlerinin tekrar gözden geçirilmesi, neler yapılabileceğinin uygulamacılar ve teorisyenler tarafından daha geniş ölçekli tartışılması gerektiği sonucuna varmıştır.

Tömen ve Sarvan (2015), Antalya ilinde mikro kredi kullanan kadınlara yönelik yapılan çalışmada, kadın yoksulluğuna bir çözüm olarak düşünülen ve kadın girişimciliğini geliştirmesi beklenen mikro finans programlarının, hedeflerini ne ölçüde gerçekleştirdikleri irdelenmiştir. Bu amaçla kadın yoksulluğu ile ilgili kaynaklar incelenerek Antalya'da Türkiye Grameen Mikro finans Programı'ndan (TGMP) yararlanan kadınlar üzerine yürütülen bir saha çalışmasının nicel ve nitel bulguları raporlanmıştır. Araştırmanın saha çalışmasında yüz yüze görüşme yapılan 67 kadının büyük bir kısmının aileleri ile birlikte açlık sınırı ile yoksulluk sınırı arasında, genellikle kiralık bir evde yaşamakta oldukları, temel gıda maddelerini almakta zorlandıkları, mikro kredi ile evde el becerisine dayalı ürünler ürettikleri veya hazır ürünler satmakta oldukları ve mikro kredi kullanımının bu kadınları henüz yoksulluktan kurtarmaya veya

girişimci yapmaya yeterli olmadığı tespit edilmiş ve mikro finans programlarını etkili kılabacak bir Kadın Girişimciliğini Geliştirme İşbirliği Modeli sunulmuştur.

Baktır ve Erdem (2016), Türkiye’de uygulanan mikro kredinin kadın yoksulluğu üzerinde meydana getirdiği sosyal etkileri incelemek amacı ile yaptıkları çalışmalarında, yoksulluğun daha çok işsizlik, ayrımcılık, sosyal dışlanma gibi olgularla bağlantılı olduğunu incelenmiş ve bu olgular incelendiğinde kadınların yoksulluktan daha çok etkilendiğini tespit etmişlerdir. Mikro kredi ile yoksul kadınlara geçimlerini sağlamak amacıyla başlayacakları ekonomik faaliyet için başlangıç sermayesi verilerek yardımcı olunmuştur. Amaç, yoksul kadınların gelirlerini artırmak ve işsizlik oranlarını azaltmak olmuştur. Araştırma sonucunda ise; mikro kredi kullanımının kullanan kişilerin sosyal düzeylerinde genel olarak olumlu etki yaptığı görülmüştür.

Çelebi Boz ve Çınar (2016), mikro kredinin kadın istihdamını ve kadınların gelirini arttırmada etkili olup olmadığını TRA1 bölgesi için (Erzurum, Erzincan, Bayburt) değerlendirmek amacı ile yaptıkları çalışmada yoksulluk sorunundan en fazla etkilenen kadınlara yönelik olarak verilen mikro kredi kavramı ile Dünyada ve Türkiye’deki mikro kredinin gelişimi değerlendirilmiştir. Aynı zamanda Erzurum ile Erzincan Grameen Bankası Mikro Finans şubelerinden mikro kredi kullanan kadınlarla yapılan görüşme sonucunda mikro kredinin yararları ve kredi kullananların elde etmiş oldukları sonuçlarını incelemiştir. Araştırma sonucunda ise; Mikro krediden yararlanan ailelerin gelirlerinde ve kadın işgücüne katılım oranında artış olduğu görülmüştür.

Kızıloğlu ve ark. (2016), kadın girişimciliğinin öneminin giderek arttığı Türkiye’de; Erzurum İlinde mikro krediden yararlanan kadınların nasıl kendi kendilerine gelir getirici faaliyette bulduklarını, ne tür işlerde çalıştıklarını, geri ödemede zorlanıp zorlanmadıklarını mikro kredi ile ilgili problemlerinin olup olmadığını ve ailelerine ekonomik olarak katkılarını ortaya koymak amacı ile yaptıkları çalışmalarında, mikro krediyi kadınlar bir kere denemek amaçlı mı alıyor yoksa değerlendirip gerçekten faydasını görüyorlar mı düşüncesinden yola çıkarak araştırmaya başlanılmıştır. Mikro kredi kullanım sürekliliğini etkileyen faktörlerin belirlenmesi için gruplar altında değişkenler belirlenerek Tobit modeli ile analiz yapılmıştır. Araştırma sonucunda ise kadınların beklemiş olduğu ve mikro kredinin de vermiş olduğu ilgi ve

danışmanlık hizmeti de mikro kredi kullanma sayısı üzerine pozitif etki yaptığı ortaya konulmuştur.

Serinikli (2016), mikro kredi uygulamalarına yönelik olarak yaptığı araştırmasında yoksulluğun tüm insanlık için temel bir sorun olmasına rağmen, ağırlıklı olarak kadınlar tarafından yaşanan bir olgu olduğunu, ekonomik kaynaklara erkeklerle eşit biçimde erişemeyen, eğitim olanaklarından yararlanamayan, işgücüne katılamayan veya düşük ücretle olumsuz koşullarda çalışan ve haklarını savunamayan kadınların yoksullaştığı görüşü savunulmuştur. Araştırmanın bulgularına göre; yoksulluğu önlemek için, kadın istihdamının artırılmasının gerektiği, bunun için de en etkili çözümün kadın girişimciliğinin desteklenmesinden geçtiğini ve yoksul kadınların girişimcilik başarılarında, kadın kooperatifleri ve mikro kredi uygulamalarının önemli olduğu görülmüştür.

Tüzün Rad ve Altıkulaç (2016), mikro kredi kullanımının kadınlar üzerindeki kişisel ve sosyo-ekonomik etkilerinin belirlenmesi amacı ile yaptıkları çalışmalarında Mersin Grameen Bankası Mikro Finans Şubesi'nden mikro kredi kullanan kadınları ele almışlardır. Mikro kredi kullanan 8 grup (40 kişi) örnek hacmi olarak belirlenmiştir. Mikro krediyi hane geliri düşük, evli ve çoğunlukla ilköğretim mezunu kadınların kullandığı belirlenmiştir. Kadınların mikro kredi ile yaptıkları işlerin genellikle geleneksel işler olduğu ve çalışma alanlarının ise ev olduğu gözlemlenmiştir. Araştırma sonucunda ise; mikro kredi kullanan kadınların hane gelirinde artış olduğu ve sosyal konumlarında pozitif değişimler olduğu tespit edilmiştir.

Mikro kredi ile ilgili daha önce yapılan çalışmalar incelendiğinde mikro kredi uygulamasından faydalanan girişimci kadınların mikro kredi uygulamasının yaşam kalitelerine ve gelir durumlarına olan katkısı incelenmiş mikro kredi uygulamasından faydalanan girişimci kadınların yaşam kalitelerine ve gelir durumlarına genel olarak olumlu etki yaptığı tespit edilmiştir.

Kaynak taraması sonucunda Iğdır ili merkez ilçede mikro kredi uygulaması hakkında her hangi bir çalışmanın yapılmadığı görülmektedir. Bu araştırma ile kadın yoksulluğu ile mücadelede mikro kredi uygulamasının önemini belirlemek ve mikro

kredi uygulamalarının Iğdır’da mikro kredi kullanan kadınlar üzerindeki etkilerini incelemek amaçlanmıştır.

3 MATERYAL ve METOT

3.1. Materyal

Araştırmada kullanılan birincil veriler, 2014 yılında Iğdır ili merkez ilçede mikro kredi kullanan kadınlarla yüz yüze yürütülen anket çalışmasından elde edilmiştir. Diğer taraftan konuyla ilgili yapılmış ulusal ve uluslararası araştırma makaleleri ve raporlar, konuyla ilgili istatistiki bilgiler ikincil veri kaynaklarını oluşturmaktadır.

3.2. Metot

3.2.1. Araştırma bölgesinin belirlenmesi

Bu araştırmada, mikro kredi kullanan illerden biri olan Iğdır'da mikro kredi sisteminin işleyişi ve mikro kredi kullanıcısı kadınlar üzerindeki sosyal ve ekonomik etkileri incelenmiştir.

Iğdır ili mikro kredi uygulamaları konusunda 8 yıllık bir geçmişe sahiptir. 10 Ekim 2010'da Iğdır Valiliği ve Türkiye İsrافی Önleme Vakfı arasında hazırlanmış olan protokol kapsamında Iğdır İl Özel İdaresi tarafından mikro kredi hesaplarına aktarılan 50.000,00 ₺, ile uygulama başlamıştır. Araştırmanın yapıldığı 2014 yılı itibariyle 282 kadın ile mikro kredi uygulaması yapılmıştır (Anonim, 2014).

3.2.2. Veri toplamada kullanılan yöntem

Araştırma, 2014 yılını kapsamakta olup verilerin toplanması aşamasında Direkt Mülakat (Personal Interview) Yöntemi kullanılmış ve veriler anket yolu ile sağlanmıştır.

Iğdır'da 2014 yılı itibari ile merkez nüfus 132.110 olup bu nüfusun 67,805'i erkek, 64,305'i ise kadındır. Araştırmada Iğdır Mikro Kredi şubesinden öğrenilen bilgilere göre Iğdır'da mikro kredi kullanan girişimci kadınların sayılarının 282 olduğu tespit edilmiştir. Iğdır merkezde mikro kredi kullanan 282 girişimci kadın ile 2014 yılı Mayıs-Haziran aylarında anket çalışmaları yapılmıştır.

3.2.3. Veri değerlendirme aşamasında uygulanan metotlar

Araştırmada kullanılan anket formları, mikro kredi kullanan girişimci kadınların sosyo-ekonomik yapısını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Anket formlarında, kadın girişimcilerin demografik yapıları, krediyi hangi şartlarda aldıkları, mikro kredi kullanmadan önce ve mikro kredi kullanımından sonra gelir durumlarında değişim

miktarı, alınan mikro kredinin amacına ulaşp ulaşmadığına ve alınan kredinin geri ödenmesinde yaşadıkları sorunlara yer verilmiştir. Veriler SPSS programında frekans analizi yapılmıştır. Verilerin analizinde değişkenlere bağlı Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Kruskal Wallis normal dağılım göstermeyen gruplarda 3 veya daha fazla sayıda grubun ortalamaları arasındaki farklılığın anlamlılığını test amacı ile kullanılan bir tekniktir. Bu test tek yönlü ANOVA'nın non-parametrik karşılığıdır. Analizde veri değerleri sıralı hale getirilir, sıra toplamları grup büyüklüğüne bölünerek sıra ortalamaları hesaplanır ve bu ortalamalar bölünerek karşılaştırılır.

Araştırmanın son aşamasında, kadın girişimcilerin mikro kredi kullanımını etkileyen faktörler ekonometrik bir yaklaşımla ele alınmaktadır. Bu değerlendirmede, mikro krediden faydalanan ve mikro kredi kullanımı ile kadın girişimcilerin gelir seviyesi üzerine etkili olan faktörler olarak; yaş, eğitim, sosyal güvence, eşi esnaf olanlar ve mikro sigorta kullanım değişkenleri probit modele dahil edilmiştir. Sosyo-ekonomik özellikler arasındaki ilişkiler ve ilişki derecelerinin belirlenmesinde Probit Regresyon Analiz Yöntemi kullanılmaktadır.

Probit analizi lojistik regresyona alternatif olarak bir veya daha fazla açıklayıcı değişkenin kategorik bir yanıt değişkeni üzerindeki etkisini bulmak için kullanılan bir modeldir. Hem lojistik hem de Probit regresyon analizi birbirlerine oldukça benzer ve elde edilen olasılık tahminleri birbirlerine yakın değerdedir. Lojistik regresyon analizinde log-odds (olabilirlik oranları) kullanılırken, Probitte kümülatif normal dağılım kullanılmaktadır, temel olarak probit birikimli standart normal dağılımın tersidir (Arı ve Önder, 2012).

Probit Modeli tahmin etmek için kullanılan birikimli dağılım fonksiyonunun normal dağılıma ait olduğu varsayılır (Gujarati, 2006).

Probit modeli, genellikle gözlenemeyen bir fayda endeksi yardımıyla oluşturulmaktadır (Karlı, et al., 2006). Girişimcilerin mikrokredi kullanımına katılımı şansa bağlı fayda (random utility) modeli çerçevesinde modellenmiştir. Girişimciler mikrokrediden elde edilen günlük geliri 50 ₺'den az ya da çok olma gibi iki seçeneğe sahiptirler. Bu durum aşağıdaki gibi ifade edilebilir:

$$U (1, m_1 + P ; x) \geq U (0, m_0 ; x) \quad (3.1)$$

Formülde 0; mikrokredi ile günlük geliri 50 ₺'den az oluyorsa, 1; mikrokredi ile günlük geliri 50 ₺'den çok oluyorsa, m_1 ve m_0 mikro krediden faydalanma durumunda elde edilen net geliri, x ; mikrokrediden faydalanma ve faydalanmama durumunu etkileyen faktörleri, P ise mikrokrediden faydalanma durumunda alınan hibe desteğini ve ilave kazançları ifade etmektedir. Fayda fonksiyonu; $U(i, m_i; x) = V(i, m_i; x) + \varepsilon$ şeklinde ifade edilir ve $V(i, m_i; x)$ sistematik (deterministic) kısım, ε tesadüfi kısım olarak nitelendirilir (Hubbell et al. 2000; Qaim and Janvry, 2003).

Mikrokrediden yararlanma kısmen gözlemlenebilir haliyle ifade edilebilir:

$$U(1, m_1 + P; x) + \varepsilon_1 \geq U(0, m_0; x) + \varepsilon_0 \quad (3.2)$$

Faydanın sistematik kısmı, $i = 0, 1$ ve α marjinal gelir eğilimi yazılabilir:

$$V = x \beta^i + \alpha m_i \quad (3.3)$$

$$(x^1 \beta^1 - x^1 \beta^0) + \alpha(m_1 + m_0 + P) \geq \varepsilon_0 - \varepsilon_1$$

Denklemin parametre tahminleri, bir $\varepsilon = \varepsilon_0 - \varepsilon_1$ varsayımı ile maksimum olasılık prosedürü kullanılarak elde edilebilir.

$x^1 \beta = (x^1 \beta^1 - x^1 \beta^0)$, $m = m_1 + m_0 + P$ ve $\varepsilon = \varepsilon_0 - \varepsilon_1$ eşitlikleri yerine yazılırsa;

$$x^1 \beta + \alpha m_1 \geq \varepsilon \quad (3.4)$$

Gelir; $\ln(m_i) = \log((m_1 + P) / m_0)$ şeklinde modifiye edilebilir.

P , mikrokredi ile alınan destek miktarı, fazladan satılan ürünler ayrıca işletmecinin ek gelirleri gibi gelirlerini ifade eder. P ile ifade edilen kadın girişimcilerin mikro krediye katılımlarından dolayı aldıkları ödemeleri gözlemleyemediğimizden, elde edilen gelirleri örtülü olarak x değişkeni ile açıklayabiliriz. Kadın girişimcilerin P ile ifade edilen kazançları zaman zaman bildiklerini varsaymaktayız. Şansa bağlı fayda modeli koşullu değerlendirme modellerine nazaran, mikro krediden faydalanan kadın girişimcilerin faydalanamayan girişimcilere göre elde ettikleri faydaları daha iyi açıklar ve şansa bağlı fayda modeli, mikrokredi senaryosu olsun veya olmasın işletmecilerin katılımlarına ilişkin ödeme istekliliğinin ortalama değerini hesaplar.

ε ' nin bağımsız ve özdeş dağılım gösterdiği varsayımıyla, mikrokredi kullanımı probit modeliyle gösterilebilir (Greene, 2003).

$$Prob(Y = 1 | x) = \int_{-\infty}^{x'\beta} \phi(t) dt = \Phi(x'\beta) \quad (3.5)$$

$\phi(t)$ standart normal dağılışın yaygın olarak kullanılan notasyonudur. Olasılık için log olabilirlik (log likelihood) fonksiyonu:

$$\ln L = \sum_{j=1}^N \ln[\Phi(x'_j\beta)] + (1 - I_j)\ln[1 - \Phi(x'_j\beta)] \quad (3.6)$$

Formülde, I_j dummy değişken, mikro krediden faydalanma durumunda 1, faydalanmama durumunda 0'dır. Parametre tahminleri, yukarıdaki log olasılık fonksiyonunun maksimize edilmesiyle elde edilir.

Araştırmada kullanılan probit modelde, bağımlı değişken olarak mikro krediden elde edilen günlük gelir durumu seçilmiştir. Günlük geliri 50 ₺'den fazla olanlar "1", az olan için "0" değeri verilmiş, bağımsız değişkenler ise sosyo-ekonomik faktörlerden oluşturulmuştur.

Çizelge 3.1. Modelde kullanılan değişkenlerin tanımlanması

Değişkenler	Açıklama
Gelir	Günlük gelir 50 ₺ den çok ise:1, değilse :0
Yas	Mikrokredi kullanan kadın girişimcilerin yaşı
Egitim	Girişimcinin eğitim durumu; lise:1, değilse:0
SGK	Girişimcinin sosyal güvencesi varsa:1, yoksa :0
Mık Krdi	Girişimcinin kaç yıldır mikro kredi kullandığı
Memur	Sadece tarla bitkileri üretimi yapıyorsa 1; değilse 0
Esnaf	Tarım dışı gelir varsa 1; yoksa 0
Diger	Girişimcinin eşinin memur ve esnaf olma durumu dışındaki meslekler
Mık SGK	Mikro sigortadan yararlandıysa:1 , değilse:0
Mık Konut	Mikro konuttan yararlandıysa:1, değilse:0

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

4.1. Mikro Kredi Amaçları ve Uygulamaları

Mikro kredi, mikro finansman kuruluşunca bir mikro girişimciye, yeni bir iş kurması veya var olan işini geliştirmesi amacıyla verilmiş olan kredidir ve mikro kredinin bir takım amaçları bulunmaktadır.

Bu amaçlar aşağıdaki şekilde sıralanabilir;

- Kendi işini kurarak gelir getirici faaliyette bulunan yoksul kadınlara küçük ölçekli krediler vererek çalışma hayatına katılabilmeleri sağlanmaktadır.
- Kefalet, teminat ve senet gibi işlemlerinin istenmemesi nedeniyle borcunu ödeyemeyenlerle ilgili iş ve işlem yapılmamaktadır.
- Bütün verilen krediler hizmet bedeli de dâhil olmak üzere haftalık taksitlerle kadınları merkez olarak belirlediği evlerde geri alınmaktadır.
- Başlangıçta kredi alan üyeler zamanında krediyi ödediğinde ve toplantılara düzenli olarak katıldığında almış olduğu kredi miktarını arttırma imkânına sahip olabilmektedir. Kredi verilen kadınlar sürekli takip edilmekte ve ihtiyaç duydukları zaman tekrar kredi destekleri sağlanabilmektedir.
- Kredi verilen kesim genellikle kayıt dışı işlerde çalışan yoksul kesim olarak belirtilmektedir (TGMP, 2017).

Kadınlar mikro krediyi mutlaka yapabilecekleri ve gelir getireceğine inandıkları işler için kullanmalıdırlar.

Mikro kredi ile yapılabilecek işler şunlar olabilir:

- Tavuk veya hindi yetiştiriciliği,
- Boncuk dizme, triko makinası alarak hazır giyim tipi çalışmalar yapma, ahşap boyama ürünler satma, terzilik yapma v.b işler,
- Kozmetik ürünleri satışı ve kuaförlük,
- Ev yemekleri hazırlayarak satma,
- Tuhafiye, züccaciye v.b yerler açma.

Mikro kredi başvurusu yapan kadınlar 5 kişilik gruplara ayrılırlar. Türkiye İsrافی Önleme Vakfı (TİSVA) tarafından 5'er kişilik olan gruplara 3 günlük eğitimler verilir. Kadınlar yakından incelenir ve durumları hakkında daha fazla bilgi alınır. Eğitimler sonrası değerlendirmeye alınan kadınlara istedikleri mikro kredi verilir ve kadınlar çalışmalarına başlarlar. Alınan mikro kredi yapılan işin hacmine göre Valilik İl Özel İdarelerine yapılacak başvurular sırasında belirlenmektedir. Belirlenen ücretler ise bir yıl içerisinde her hafta düzenli olarak geri ödenir. Mikro kredi başvurusunda bulunan kadınlar eğer ilk kez başvuruda bulunuyorlarsa 100 ₺ ile 1.000 ₺ arası kredi alabilirler. Aldıklarını düzenli ödedikleri ve toplantılara düzenli bir şekilde katıldıkları takdirde ikinci yıl kredileri 2.000 ₺'ye kadar yükseltilebilmektedir. Diğer yıllarda ise düzenli ödeme ve toplantı katılımı devam ederse kredi alma oranı artmaktadır (TGMP, 2017).

Girişimci kadınlar kullanmış oldukları mikro krediyi, kullandıktan bir hafta sonra haftalık eşit taksitler halinde ve 46 haftada tamamlanacak şekilde geri ödemektedirler. Örneğin, 1.000 ₺ mikro kredi kullanan bir mikro kredi kullanıcısı taksit ödemesini haftalık 25 ₺ olarak yapmaktadır. Grup üyesi kadınlar 46 haftanın sonunda kullanmış oldukları 1.000 ₺'nin karşılığında 1.150 ₺ olarak geri ödeme yapmaktadırlar. Çünkü kullandıkları mikro kredi miktarı üzerinden %15 hizmet bedeli alınmaktadır. Hizmet bedeli adı altında alınan bu para mikro kredi çalışanlarının haftalık olarak yaptıkları grup ziyaretlerinde ulaşım masrafının karşılığı olarak gösterilmektedir. Aldığı kredinin 26 haftasını düzenli bir şekilde geri ödemiş olan mikro kredi kullanıcısı kadınlar eğer isterlerse, ödemiş oldukları miktar kadar ara kredi kullanma hakkına sahiptirler. Yine aldığı kredinin tamamını düzenli bir şekilde ödemiş olan mikro kredi kullanıcısı kadınlar, eğer isterlerse ikinci kez aynı miktarda ya da artırımlı mikro kredi kullanabilirler. İkinci kez kredi almak için ödemelerin düzenli yapılmış olması ve grubun yine en az beş kişiden oluşması gerekmektedir. Grupta yeni üye ya da eski üyelerin bulunması durumunda, yeni üyeler alt limit (100 ₺-1.000 ₺) üzerinden mikro kredi kullanabilmekte, eski üyeler ise istedikleri takdirde 2.000 ₺ kadar mikro kredi kullanabilme hakkına sahiptir (Öz ve Çolakoğlu, 2014).

Kullanılan mikro kredinin çeşitleri vardır. Bunlar;

Temel Kredi; TGMP'nin ilk kredisi temel kredidir. Eski üyeler ve yeni üyeler için geçerli olan bu kredi 100 ₺ ile 1.000 ₺ arasında değişmektedir. Temel kredinin geri ödemesi 46 hafta olarak yapılmaktadır.

Girişimci Kredisi; Girişimci Kredisi, küçük miktardaki kredi yerine kadınlara daha büyük bir iş kurması için imkân sunan kredidir. TGMP'nin yetenekli, başarılı, istekli, çalışkan aynı zamanda vergi mükellefi olan girişimci kadınlara 1.000 ₺'den 5.000 ₺'ye kadar verdikleri ve girişimci kadınları geri ödemesini 46 hafta olarak yaptıkları kredi türüdür.

Hayvancılık Kredisi; Hayvan yetiştiriciliği yapmak isteyen üyeler için 2.000 ₺'ye kadar verilen ve geri ödemesi 26 hafta boyunca yapılan kredi türüdür.

Sosyal Kalkınma Kredisi; Üyelerin aldıkları kredilerin yanında, kendilerine ek gelir getirici ticari faaliyetlerde bulunmaları için sunulan, temizlik ürününden kozmetiğe kadar 15 çeşit ürünün içerisinde bulunduğu kredi türüdür ve geri ödemesi 46 hafta boyunca yapılır.

İletişim Kredisi; Üyelerin kullandıkları kredilerin yanında, teknolojik olarak da gelişimlerini sağlamayı amaçlayan kredi türüdür. Üyeler bu kredi çeşidi sayesinde günümüz teknolojisinde kullanılan akıllı telefonlara sahip olabilmektedir. Kredi geri ödemesi 46 hafta boyunca yapılmaktadır (TGMP, 2017).

Ayrıca Mikro Kredi kullanan kadınlara mikro kredinin farklı hizmetleri de vardır. Bu hizmetler;

Mikro sigorta; Kaza sonucu ölüm, sürekli sakatlık teminatlarını kapsayan ve terör, deprem teminatlarını kapsayan yalnızca 1 ₺ ödeyerek girişimci kadınları 10.000 ₺ teminat altına alan ferdi kaza sigortasıdır.

Mikro konut Sigortası; Yangın, sel, fırtına ve diğer doğal afetler nedeniyle ortaya çıkan zararlarda ev sahiplerini 15.000 ₺, kiracıları 10.000 ₺'ye kadar teminat altına alan konut sigortasıdır.

Gönüllü Tasarruf; TGMP üyeleri, kendileri adına açılan gönüllü tasarruf hesaplarına birikimlerini yatırabilirler. Tüm mikro kredi kullanıcısı kadınlar hesaplarına haftada en az 1 ₺ yatırması için teşvik edilir. Mikro kredi kullanıcısı olan girişimci

kadınlar gönüllü tasarruf hesaplarına yatırdıkları paralarını bir yıl sonra kullanabilir ve eğer kredi kullanmak istemeseler de gönüllü tasarruf hesaplarını açık bırakıp istedikleri miktarda haftalık olarak hesaplarına para yatırıp birikim yapabilirler (TGMP, 2017).

4.2. Araştırmanın Kapsamı

Bu araştırmada Iğdır ili merkez ilçesinde mikro krediden faydalanan kadınların mikro krediyi kullanma amaçları ve mikro krediyi kullandıktan sonra gelirlerindeki artış durumu ele alınarak literatür çalışmaları incelenmiş, materyal ve metot doğrultusunda mikro kredi kullanımındaki sosyo-ekonomik faktörler analiz edilerek araştırma önemi ve amacı ile bağlantılar kurulmuştur.

4.3. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın temel amacı kadın yoksulluğu ile mücadelede mikro kredi uygulamasının önemini belirlemek ve mikro kredi uygulamalarının Iğdır'da mikro kredi kullanan kadınlar üzerindeki etkilerini incelemektir.

Bu araştırma ile

- Mikro kredi kullanıcılarının mikro kredi kullanmadan önce ve kullandıktan sonra ki gelir durumlarını,
- Mikro kredi, kullanıcıların gelir düzeylerinde önemli bir değişiklik yapıp yapmadığını,

Ayrıca mikro kredi kullanımını etkileyen faktörlerin analizleri dikkate alınarak mikro kredi kullanan girişimci kadınların gelir seviyelerinin artmasında hükümet tarafından alınması gereken önlemler ve uygulanacak politikalar hakkında önerilerde bulunulmuştur.

4.4. Demografik ve Sosyoekonomik Yapı ile İlgili Sonuçlar

Araştırma kapsamında mikro krediden yararlanan girişimci kadınların yaş dağılımları çizelge 4.1'de verilmiştir. Çizelge 4.1 incelendiğinde girişimci kadınların % 51,7'sinin 38-52, % 39,4'ünün 20-37, % 8,9'unun ise 53-67 yaş aralığında olduğu tespit edilmiştir. Çelebi Boz ve Çınar 2016 yılında TRA1 bölgesi için yaptıkları çalışmalarında mikro kredi kullanan girişimci kadınların daha çok 26-45 yaş arasında olduğunu belirtmişlerdir.

Çizelge 4.1. Girişimci kadınların yaş dağılımları

Yaş	Frekans (n)	Yüzde (%)	Ortalama	Standart sapma
20-37 yaş arası	111	39,4	32,22	12,02
38-52 yaş arası	146	51,7	45,06	9,89
53-67 yaş arası	25	8,9	58,33	9,89
Toplam	282	100		

Mikro krediden faydalanan girişimci kadınların eğitim durumları incelendiğinde %20,6'sının okuma-yazma bilmediği görülmüştür. % 22,3'ü ilkokul, % 11,0'ı ortaokul, % 42,2'si lise, % 1,4'ü ön lisans ve % 2,5'inin lisans, %0,4'ü yüksek lisans düzeyinde mezun olduğu tespit edilmiştir (Çizelge 4.2). Tüzün Rad ve Altıkulac'ın 2016 yılında Bilecik ili için yaptıkları çalışmalarında mikro kredi kullanan girişimci kadınların %43,2'sinin ilkokul mezunu olduğunu ve eğitim düzeyi arttıkça kadınların mikro kredi kullanım oranlarının azaldığını tespit etmişlerdir

Çizelge 4.2. Girişimci kadınların eğitim durumu

Eğitim Durumu	Frekans (n)	Yüzde (%)
Okuryazar Değil	58	20,6
İlkokul	63	22,3
Ortaokul	31	11,0
Lise	119	42,2
Ön lisans	4	1,4
Üniversite	6	2,5
Y. Lisans	1	0,4
Toplam	282	100,0

Aile geçimi için aylık gelir durumları incelendiği zaman girişimci kadınların % 1,8'inin 500-1.000 ₺, % 61,7'sinin 1.001-1.500 ₺, % 32,6'sı 1.501-2.000 ₺, % 3,9'unun 2.001 ₺ üzeri aylık gelire sahip olduğu incelenmiştir (Çizelge 4.3).

Çizelge 4.3. Girişimci kadınların aile geçimi için aylık gelir durumu

Geçimi Sağlamak için Gelir Durumu	Frekans (n)	Yüzde (%)
500-1.000 ₺	5	1.8
1.001-1.500 ₺	174	61.7
1.501-2.000 ₺	92	32.6
2.001 ₺ ve üzeri	11	3.9
Toplam	282	100.0

Mikro krediyi kullanan girişimci kadınların ne kadar süredir mikro krediden yararlandıklarına bakıldığında araştırmaya katılan kadınların % 35,1'i 2 yıl, % 22,3'ü 3 yıl, % 16,3'ü 4 yıl, % 6,7'si 5 yıl, % 4,3'ü 6 yıl mikro kredi kullanırken, % 14,5'inin ise mikro krediyi ilk kez kullandığı tespit edilmiştir (Çizelge 4.4).

Çizelge 4.4. Girişimci kadınların mikro kredi kullandıkları yıl

Yıl	Frekans (n)	Yüzde (%)
1 Yıl	41	14,5
2 Yıl	99	35,1
3 Yıl	63	22,3
4 Yıl	46	16,3
5 Yıl	19	6,7
6 Yıl	12	4,3
7 Yıl	2	0,8
Toplam	282	100.0

Çizelge 4.5 incelendiğinde araştırmaya katılan girişimci kadınların % 72,3'ünün sosyal güvencesinin olmadığı belirlenmiştir. Aşkın ve Barış 2015 yılında Kadın İstihdamının Arttırılmasında Mikro Kredi Uygulamasının Etkisi isimli çalışmalarında, mikro kredi kullanan kadın girişimcilerin sosyal güvence durumlarının sosyal güvencesi olmayanların toplam oranının % 76 gibi dikkate değer bir düzeyde olduğunu belirlemişlerdir.

Çizelge 4.5. Mikro kredi kullanan girişimci kadınların sosyal güvence durumu

Sosyal Güvence Durumu	Frekans (n)	Yüzde (%)
Hayır	204	72,3
Evet	78	27,7
Toplam	282	100,0

Araştırmaya katılan kadınların eşlerinin iş durumları incelendiğinde eşlerin % 59,9'unun düzenli ve devamlı bir işi olmayan kategorisinde yer aldığı yer aldığı % 12,4'ünün esnaf, % 8,2'sinin işçi, % 7,1'inin işsiz %6,4'ünün memur ve % 6,0'ının çiftçi olduğu tespit edilmiştir (Çizelge 4.6). TRA1 bölgesi için yapılan çalışmada mikro krediden yararlanan ailelerde çalışan bireylerin meslekleri incelendiğinde % 27,4 ile ilk sırayı özel sektörün aldığı belirlenmiştir (Çelebi Boz ve Çınar, 2016). Buna göre mikro krediden faydalanan girişimci kadınların eşlerinin veya aile bireylerinin çoğunun özel sektörde çalıştığı görülmektedir.

Çizelge 4.6. Mikro kredi kullanan girişimci kadınların eşlerinin iş durumu

İş Durumu	Frekans (n)	Yüzde (%)
Düzenli ve Devamlı İş Olmayan	169	59,9
Esnaf	35	12,4
İşçi	23	8,2
İşsiz	20	7,1
Memur	18	6,4
Çiftçi	17	6,0
Toplam	282	100,0

Araştırmaya katılan girişimci kadınların mikro kredi uygulamalarını öğrenme kaynakları çizelge 4.7'de verilmiştir. Çizelge 4.6 incelendiğinde % 82,3'ünün personellerin sahadaki çalışmalarından, % 14,5'inin komşusundan ve % 3,2'sinin televizyondan duyduğu tespit edilmiştir. Öz ve Çolakoğlu (2014) Sakarya ili için yaptıkları çalışmalarında ise ankete katılan girişimci kadınların % 74,4'ünün komşu-akraba sayesinde mikro kredi hakkında bilgi sahibi olduklarını tespit etmişlerdir.

Çizelge 4.7. Araştırma alanındaki kadınların mikro kredi uygulamalarını öğrenme kaynakları

Öğrenme Kaynakları	Frekans (n)	Yüzde (%)
Personellerin saha çalışmalarında öğrendim	232	82,3
Komşum söyledi	41	14,5
TV den duydum	9	3,2
Toplam	282	100,0

Çizelge 4.8’de Mikro kredinin hangi amaçla kullanıldığı incelendiğinde araştırmaya katılan girişimci kadınların % 62,1’inin var olan iş dalını geliştirmeyi, % 10,6’sının yeni bir iş kurabilmeyi, % 9,2’sinin eşine katkıda bulunabilmeyi, % 2,1’inin borcunu ödeyebilmeyi, % 16,0’ının ise çocuklarının okul masrafını karşılayabilmeyi amaçladığı tespit edilmiştir. Öz ve Çolakoğlu’nun 2014 yılında Sakarya ili için yaptıkları çalışmalarında mikro kredi kullanıcılarının yarısından fazlasının (% 52) mikro krediyi mevcut işini geliştirmek amacıyla kullandıklarını tespit etmişlerdir. Buna göre her iki araştırma sonucuna göre mikro kredinin yeni iş yaratma kapasitesi ve girişimcilik konusundaki etkinliğinin yeterli düzeyde olmadığı ve mikro krediden faydalanan girişimci kadınların büyük bir çoğunluğunun var olan işlerini geliştirmeyi amaçladıkları görülmüştür

Çizelge 4.8. Girişimci kadınların mikro krediyi kullanma amaçları

Amaç	Frekans (n)	Yüzde (%)
İşimi geliştirmek	175	62,1
Yeni bir iş kurmak için	30	10,6
Eşime katkıda bulunmak için	26	9,2
Borcumu ödemek için	6	2,1
Çocuklarımın okul masraflarını karşılamak	45	16,0
Toplam	282	100,0

Araştırmaya göre girişimci kadınların % 91,8’inin mikro krediyi kendisi için kullandığı belirlenmiştir. Bu durum Iğdır ilinde mikro kredinin amacına uygun hizmet verdiğini göstermektedir (Çizelge 4.9).

Çizelge 4.9. Mikro kredinin kimin için kullanıldığı

Amaç	Frekans (n)	Yüzde (%)
Kendim için kullandım	259	91,8
Eşim için kullandım	23	8,2
Toplam	282	100,0

Mikro krediyi kullanabilmek için hangi koşulların sağlanması gerektiği Çizelge 4.10'da verilmiştir. Mikro kredi kullanma şartlarının oluşturulmasında araştırmaya katılan kadın girişimcilerin % 79,1'inin şartların tamamını sağladığı tespit edilmiştir. Mikro krediden yararlanmak için 5 kişilik gruplar oluşturma şartını ise % 11,3'ü sağlarken % 8,9'unun aynı mahallede oturma şartını, % 0,7'sinin ise akraba olmama şartını sağladığı belirlenmiştir.

Çizelge 4.10. Mikro krediyi kullanma koşulları

Mikro Kredi Kullanma Şartları	Frekans (n)	Yüzde (%)
Beş kişilik gruplar oluşturmak	32	11,3
Aynı mahallede oturmak	25	8,9
Akraba olmamak	2	0,7
Hepsi	223	79,1
Toplam	282	100,0

Çizelge 4.11'de mikro krediden faydalanan girişimci kadınların mikro krediyi kullanmadan önceki gelir durumları incelenmiştir. Bunun sonucunda araştırmaya katılan girişimci kadınların % 64,2'si mikro kredi kullanmadan önceki gelir durumlarının iyi, % 28,6'sı orta, % 5,0'ü düşük, % 1,1'i çok iyi ve % 1,1'i çok düşük gelire sahip oldukları tespit edilmiştir.

Çizelge 4.11. Mikro krediden faydalanan girişimci kadınların mikro krediyi kullanmadan önceki gelir durumları

Gelir Durumu	Frekans (n)	Yüzde (%)
Çok iyi	3	1,1
İyi	181	64,2
Orta	81	28,6
Düşük	14	5,0
Çok Düşük	3	1,1
Toplam	282	100,0

Girişimci kadınların mikro kredi kullanımından sonraki gelir durumları çizelge 4.12’de verilmiştir. Araştırmaya göre girişimci kadınların % 75,9’unun gelirinde büyük bir artış olduğu, % 23,7’sinin çok az bir artış olduğu tespit edilmiştir. % 0,4’ünün ise hiçbir değişiklik olmadığı belirlenmiştir.

Çizelge 4.12. Girişimci kadınların mikro kredi kullanımından sonraki gelir durumu

Gelir Durumu	Frekans (n)	Yüzde (%)
Artış oldu	214	75,9
Çok az bir artış oldu	67	23,7
Değişiklik olmadı	1	0,4
Toplam	282	100,0

Mikro krediden faydalanan girişimci kadınların mikro krediden faydalandıktan sonra yaşam standartlarında nasıl bir değişim olduğu incelendiğinde % 70,2’sinin yaşam standartlarında iyileşme olduğu, % 29,8’inin yaşam standartlarında kısmen iyileşme olduğu belirlenmiştir (Çizelge 4.13). Çelebi Boz ve Çınar 2016 yılında TRA1 bölgesi için yaptıkları çalışmalarında kadınların % 26,8’inin gelirlerinde değişim olmadığı, % 72’sinin ise yaşam kalitelerinde olumlu yönde değişim olduğunu sonucuna ulaşımlardır. Bu durum kullanılan mikro kredi ile yapılan ekonomik faaliyetler sonucunda elde edilen kazançların, girişimci kadınların hem temel ihtiyaçlarının tedarikinde hem de yaşam kalitesi üzerinde olumlu yönde etkili olduğunu göstermektedir.

Çizelge 4.13. Girişimci kadınların yaşam standartlarındaki iyileşme durumu

İyileşme Durumu	Frekans (n)	Yüzde (%)
Oldu	198	70,2
Kısmen Oldu	84	29,8
Toplam	282	100,0

Çizelge 4.14 incelendiğinde girişimci kadınların % 17,7'si 10-50 ₺, % 75,5'i 51-100 ₺, ve % 6,8'i 101-200 ₺'lik kazanç elde ettikleri belirlenmiştir.

Çizelge 4.14. Girişimci kadınları mikro kredi günlük kazanç durumu

Kazanç Durumu	Frekans (n)	Yüzde (%)
10-50 ₺	50	17,7
51-100 ₺	213	75,5
101-200 ₺	19	6,8
Toplam	282	100,0

Araştırmaya katılan kadın girişimcilerin % 75,5'inin günde 51-100 ₺ arasında kazanç elde ettikleri belirlenmiştir. Çizelge 4.15 incelendiğinde ise kadınların bu kazançlarının kendilerinin ve çocuklarının okul ihtiyaçlarını karşılamaya yettiği tespit edilmiştir.

Çizelge 4.15. Günlük kazancın ihtiyaçları karşılamaya yönelik durumu

İhtiyacı Karşılama Durumu	Frekans (n)	Yüzde (%)
Yetiyor	192	68,1
Kısmen Yetiyor	88	31,2
Yetmiyor	2	0,7
Toplam	282	100,0

Kadın girişimcilerin mikro krediyi geri ödeyebilme durumları incelendiğinde % 96,8'inin geri ödemedeki sorun yaşamadığı, % 3,2'sinin ise geri ödemedeki sorun yaşadığı tespit edilmiştir (Çizelge 4.16). Geri ödemelerin bu kadar yüksek olmasının

nedeni hem kadın girişimcilerin gruptaki arkadaşların yanında zor durumda kalmak istememesi hem de haftalık olarak yapılan düzenli taksit toplamaların etkisinin olduğu tespit edilmiştir. Güneş, 2010 yılında T.C Başbakanlık ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğüne yaptığı çalışmasında mikro kredi geri ödemelerini bu kadar yüksek olmasının nedenlerinin faiz, mahkemeye verilme korkusu, bir daha kredi almama, gruptaki arkadaşların zor durumda kalması ve komşulara rezil olma duygusu olduğu sonucunu bulmuştur.

Çizelge 4.16. Kredi borcunu geri ödemeye yönelik durumu

Geri Ödeme Durumu	Frekans (n)	Yüzde (%)
Hayır	273	96,8
Evet	9	3,2
Toplam	282	100,0

Araştırmaya katılan girişimci kadınların % 3,2'sinin geri ödemede sorun yaşadıkları görülmüştür. Tepki durumları incelendiğinde % 1,4'üne yeni bir ödeme planı oluşturulduğu, % 1,1'ine uyarıda bulunulduğu % 0,7'sine niçin ödeme yapılmadığı sorulduğu belirlenmiştir (Çizelge 4.17).

Çizelge 4.17. Kredi borcunu ödeyemeyen kişilere yönelik yönetici tepki durumu

Tepki Durumu	Frekans (n)	Yüzde (%)
Geri ödeme sorunu olmayanlar	273	96,8
Yeni bir ödeme planı yapıldı	4	1,4
Bir daha olmaması konusunda uyarıda bulundular	3	1,1
Neden ödeyemediğimi sordular	2	0,7
Toplam	282	100,0

Araştırmaya katılan girişimci kadınların mikro krediyi kullanırken ki beklenti durumları Çizelge 4.18'de verilmiştir. Araştırma sonucuna göre kadınların % 4,2'sinin mikro krediyi çocuklarının okul masraflarını karşılamak için kullandığını % 9,2'sinin eşine destek vererek borçlarını ödemek istediğini, % 24,5'inin işini geliştirerek aile bütçesine katkıda bulunmayı planladığını ve % 62,1'inin ise daha farklı beklentileri olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 4.18. Kadın girişimcilerin mikro krediden beklenti durumu

Beklenti Durumu	Frekans (n)	Yüzde (%)
İşini geliştirerek aile bütçesine katkıda bulunmak	69	24,5
Eşine destek vererek borçları ödemek	26	9,2
Çocuklarının okul masraflarını karşılamak	12	4,2
Daha farklı beklentileri olanlar	175	62,1
Toplam	282	100,0

Girişimci kadınların % 97,9'unun mikro konuttan yararlanmadıkları, % 2,1'inin ise mikro konuttan yararlandığı belirlenmiştir (Çizelge 4.19). Mikro konut, Yangın, sel, fırtına ve diğer doğal afetler nedeniyle ortaya çıkan zararlarda ev sahiplerini 15.000 ₺, kiracıları 10.000 ₺'ye kadar teminat altına alan konut sigortasıdır.

Çizelge 4.19. Mikro konut katılım durumu

Mikro Konut Katılım Durumu	Frekans (n)	Yüzde (%)
Hayır	276	97,9
Evet	6	2,1
Toplam	282	100,0

Girişimci kadınların yaşlarına bağlı olarak yaşam standartlarındaki iyileşme arasındaki farklılığı tespit etmek amacıyla yapılan analiz sonucunda 0,05 anlamlılık düzeyinde fark görülmüştür. Sıra ortalamalarına baktığımızda 161,74 ortalama ile 20-37 yaş aralığındaki kadınların katılım düzeyleri daha yüksektir (Çizelge 4.20). Sıra Ortalamaları, Kruskal Wallis Analizinde veri değerleri sıralı hale getirilir, sıra toplamları grup büyüklüğüne bölünerek sıra ortalamaları hesaplanır ve bu ortalamalar karşılaştırılır.

Çizelge 4.20. Girişimci kadınların yaş değişkenine bağlı olarak yaşam standartlarının analizi

Yaşam Standartlarında İyileşme Durumu	Yaş	N	Sıra Ortalama	X²	P
	52-67 yaş	25	155,90		
	37-52 yaş	146	123,64	23,299	,000
	20-37 yaş	111	161,74		
	Toplam	282	2000		

Kadın girişimcilerin mikro sigorta hakkındaki bilgi durumları incelendiğinde, % 96,5'inin mikro sigorta hakkında bilgisinin olduğu, % 2,5'inin kısmen bilgisinin olduğu, % 1,0'ının ise mikro sigorta hakkında bilgisinin olmadığı tespit edilmiştir (Çizelge 4.21). Mikro Sigorta, Kaza sonucu ölüm, sürekli sakatlık teminatlarını kapsayan ve terör, deprem teminatlarını kapsayan yalnızca 1 ₺ ödeyerek girişimci kadınları 10.000 ₺ teminat altına alan ferdi kaza sigortasıdır.

Çizelge 4.21. Mikro sigorta hakkındaki bilgi durumu

Mikro Sigorta	Frekans (n)	Yüzde (%)
Bilgim Var	272	96,5
Kısmen Bilgim Var	7	2,5
Bilgim Yok	3	1,0
Toplam	282	100.0

Girişimci kadınların eğitim düzeyi ile gelir artışı arasında çapraz ilişki kurulmaya çalışılmıştır. Eğitim düzeyi lise olan kadınların % 44,9'unun gelirlerinde büyük bir artış olduğu, % 32,8'inin çok az bir artış olduğu belirlenirken, eğitim düzeyi ilkokul olan kadınların % 23,8'inin gelirlerinde büyük bir artış olduğu, %19,9'unun gelirlerinde çok az bir artış olduğu, eğitim düzeyi ilkokul olan kadınların % 18,7'sinin gelirlerinde büyük bir artış olduğu, % 26,9'unun gelirlerinde çok az bir artış olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan kadınların eğitim düzeyleri açısından incelenmesi sonucunda eğitim düzeylerinin çok yüksek olmadığı görülmekle birlikte kadınların iş yaşamına atılıp, aile bütçesine katkı sağlamaları ve başarılı olabilmeleri için kendilerini geliştirdikleri ve mikro kredi sayesinde buna olanak sağladıkları görülmektedir (Çizelge 4.22).

Çizelge 4.22. Girişimci kadınların eğitim durumu ve gelir artışları arasındaki çapraz tablo sonuçları

		Gelirimde			Total
		Gelirimde büyük artış oldu	Gelirimde bir çok az artış oldu	Gelirimde bir değişiklik olmadı	
Okuryazar	N	40	18	0	58
	%	18,7	26,9	0,0	20,6
İlkokul	N	51	12	0	63
	%	23,8	19,9	0,0	22,3
Ortaokul	N	22	9	0	31
	%	10,3	13,4	0,0	11,0
Lise	N	96	22	1	119
	%	44,9	32,8	100,0	42,2
Önlisans	N	1	3	0	4
	%	0,5	4,5	0,0	1,4
Lisans	N	3	3	0	6
	%	1,4	4,5	0,0	2,1
Y.Lisans	N	1	0	0	1
	%	0,5	0,0	0,0	0,4
Toplam	N	214	67	1	282
	%	100,0	100,0	100,0	100,0

4.5. Probit Model Sonuçları

Araştırma kapsamında yapılan ekonometrik incelemede bağımlı değişken olarak kullanılan mikro kredi kullanan kadın girişimcilerin gelir durumu binary değişkendir. İncelenen girişimci kadınların yaş ortalaması 37,71, en genç girişimci 20, en yaşlı girişimci ise 67 yaşındadır. Mikro kredi kullanılan ortalama yıl sayısı 2,81 iken en fazla 7 en az 1 yıl krediden yararlandığı tespit edilmiştir. Eğitim ortalaması 0,46 yıl olarak belirlenmiştir (Çizelge 4.23).

Çizelge 4.23. Değişken tanımları ve örnek istatistikleri

Değişken Adı	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Gelir (Binary)	0,82	0,38	0	1
Yas (yıl)	37,71	9,18	20	67
Eğitim (yıl) (Binary)	0,46	0,50	0	1
Sosyal güvenlik (Binary)	0,27	0,45	0	1
Mikro kredi kullanımı (yıl)	2,81	1,35	1	7
Memur (Girişimci kadının eşinin mesleği) (Binary)	0,06	0,25	0	1
Esnaf (Girişimci kadının eşinin mesleği) (Binary)	0,12	0,33	0	1
Diğer (Girişimci kadının eşinin mesleği) (Binary)	0,81	0,39	0	1
Mikro sigorta(Binary)	0,09	0,28	0	1
Mikro konut(Binary)	0,02	0,14	0	1

Probit model sonuçları ve marjinal etkiler çizelge 24' de verilmiştir. Iğdır ili merkez ilçede mikro kredi kullanımında mikro kredi kullanan kişilerin gelir seviyesi üzerine etkili olan faktörler; yaş, eğitim, sosyal güvence, eşi esnaf olanlar ve mikro sigorta kullanım değişkenleri probit modele dâhil edilmiştir. Model sonuçlarına göre müteşebbisin yaşı ve sosyal güvencesi istatistiki açıdan önemli bulunmuştur. Mikro krediden faydalanan girişimcilerin sosyal güvencelerinin olması gelir düzeyi üzerine önemli derecede negatif etkiye sahipken, girişimcinin yaşı, mikro sigortadan faydalanma durumu gelir üzerine önemli derecede olumlu etkiye sahiptir.

Girişimci kadınların sosyal güvencesi olması gelir % 5 anlam düzeyinde negatif yönde etkili bulunmuştur. Yani gelir seviyesinin sosyal güvencesi olan girişimci

kadınlarda düşük olduğu modelde belirlenmiştir. Mikro sigortadan faydalanan kadınların yaşlarının yüksek olması % 10 anlam düzeyinde olumlu etkilemektedir. Yani mikro sigortadan faydalanan girişimci kadınların yaşları ile doğru orantılı bir şekilde gelirlerinde artış olduğu tespit edilmiştir (Çizelge 4.24).

Çizelge 4.24. Probit model sonuçları

Değişkenler	Katsayı	Standart Hata	Z Değeri	Marjinal Etkiler
YAS	0.1904*	0.01017	1.87	0.00474*
EGİTİM	0.25748	0.19074	1.35	0.06349
SGK	-0.41355**	0.19448	-2.13	-0.11189**
ESNAF	0.07675	0.27879	0.28	0.01860
MKSGK	0.55082	0.38888	1.42	0.10920*
Log likelihood function	-126.25721			
Restricted log likelihood	-131.77357			
Chi squared	11.03272			
McFadden Pseudo R-squared	0.0418624			

Anlamlılık Düzeyleri : *** = % 1, ** = % 5, * = % 10.

Probit modellerinde, bağımsız değişkenlerin 1 birim artırılmasıyla, bu değişimin bağımlı değişkeni nasıl etkilediğini göstermek için değişkenlere ait “marjinal etkilere” bakılmıştır. Marjinal etkiler, bağımsız değişkenin 1 birim artırılması ile bağımlı değişkende bunun etkisinin nasıl ortaya çıkacağını göstermektedir (Demir ve Yavuz, 2010). Yaş ve mikro sigorta kullanım değişkenlerinin marjinal etkileri istatistiki açıdan % 10 düzeyinde önemli, sosyal güvence değişkeninin marjinal etkisi ise % 5 düzeyinde negatif yönde önemli bulunmuştur. Eğitim ve esnaf (eşin mesleği) değişkeninin marjinal etkisi istatistiki açıdan önemsizdir. Model sonuçlarına göre işletmelerde yaşın 1 birimlik artması karşısında gelirdeki artış ihtimalini % 0,4 düzeyinde arttırmaktadır. Araştırma kapsamındaki kadın girişimcilerin sosyal güvencelerindeki artış gelirdeki artış ihtimalini % 11,1 düzeyinde azaltmaktadır. Mikro sigortadan faydalanmadaki artış gelirdeki artış ihtimalini % 10,9 arttırmaktadır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Mikro kredi kadınların kendi kendilerine gelir getirici faaliyette bulunmalarına imkan sağlayan kefil ve teminat gerektirmeyen güven esaslı bir finans programıdır. Amaç kadınların girişimcilik kazanarak aile bütçesine katkı sağlaması, kendisinin ve çocuklarının ihtiyaçlarını karşılayabilecek güce gelmesidir. Araştırmada Dünya’da ve Türkiye’de uygulanan mikro kredi programının Iğdır ilinde ki uygulamaları incelenmiş, mikro krediden faydalanan kadınların kaç yaş aralığında oldukları, mikro krediyi nerden duydukları, gelir durumları, mikro kredinin yaşam standartlarında meydana getirdiği değişiklikler gibi sorulara cevap aranmıştır.

Araştırmaya katılan girişimci kadınların yaş durumlarına bakıldığında %91.1’inin 20-57 yaş aralığında olduğu tespit edilmiştir. Eğitim durumlarına göre incelendiğinde ise okur-yazar olmayan, ilkokul, ortaokul ve lise mezunu olanların oranın %96.1 olduğu saptanmıştır. Bu oran kadınların eğitim seviyesinin arttıkça mikro krediyi kullanma ihtiyaçlarının azaldığını göstermiştir.

Sosyal güvence durumlarına göre incelendiğinde % 72,3’ünün sosyal güvencesinin olmadığı tespit edilmiştir. Sosyal güvencesi olmayan kadınların bu kadar fazla olması mikro kredi kullananların daha çok yoksul kadınlardan oluştuğunu ve mikro kredinin amacına uygun olarak kullanıldığı sonucunu vermiştir. Mikro krediden faydalanan girişimci kadınların eşlerinin iş durumlarına bakıldığında % 59,9’nun serbest meslekle uğraştığı eşi memur olan kadınların ise % 6,4 olduğu görülmüştür. Bu sonuca göre eşinin düzenli geliri olan kadınların mikro krediye ihtiyaçlarının daha az olduğu belirlenmiştir.

Kadın girişimcilerin mikro krediyi hangi amaçla aldıkları ve kimin için kullandıkları incelendiğinde % 62,1’nin mikro krediden yararlanarak elde ettikleri işlerini geliştirerek çocuklarının eğitimine destek vermek için kullandığını, % 91,8’inin mikro krediyi kendileri için kullandığı belirlenmiştir. Buna göre kadınların mikro krediden faydalanmalarının en büyük nedenleri arasında çocuklarının ihtiyaçlarını karşılayarak aile bütçesine katkı sağlamak olduğu tespit edilmiştir. Girişimci kadınların mikro krediyi kullandıktan sonra gelirlerinde meydana gelen değişim incelendiğinde % 73,1’nin gelirlerinde büyük bir artış olduğu tespit edilmiştir. Gelir durumlarında bu

kadar fazla değişim olması mikro kredinin amacına uygun olarak kullanıldığını göstermektedir.

Girişimci kadınların kullandıkları mikro krediyi ödeme durumlarında karşılaştıkları problemleri incelendiğinde % 96,8'inin geri ödemede sorun yaşamadıkları tespit edilmiştir. Geri ödemelerin kefil ve teminat olmadan bu kadar sorunsuz olmasının en büyük sebebi kadınların grup oluşturarak mikro krediden faydalanabilmeleri ve aynı mahallede yaşamalarından kaynaklanmaktadır. Mikro kredi her ne kadar kefilsiz ve teminatsız uygulansa da aslında gruptaki kadınların hepsi bir nevi birbirlerine kefil durumundadır. Çünkü ödemede sorun olduğunda hem grupta düşecekleri durumdan, hem de o grupta bir daha mikro krediden faydalanamayacak olmalarının da mikro kredinin bir yaptırımını olduğu söylenebilir.

Kadın girişimcilere verilen mikro kredi ile kredi kullanımından sonra geri ödeme bilincinin oluşturulması hem kredi veren kurumlar hem de toplumsal sorumlulukların yerine getirilmesi açısından önemlilik arz etmektedir.

Mikro sigortadan faydalanma durumundaki 1 birimlik artış kadın girişimcilerin gelirlerinin artış ihtimalini % 10,9 artıracığından devlet tarafından mikro sigortayı teşvik edebilecek daha etkin ve daha sürdürülebilir politikalar geliştirilmelidir.

KAYNAKLAR

- Abacı, N. İ., Demiryürek, K., Yıldırım, Ç., ve Emir, M., 2014. Samsun İlinde Mikro Kredinin Kullanılmasını Etkileyen Faktörler. *XI. Ulusal Tarım Ekonomisi Kongresi*, Samsun, 3-5. 09.2014.
- Altunöz, U., 2015. Mikro Kredilerinin Kadın İstihdamı Ve Kalkınmaya Etkileri: Türkiye Örneği. *Çalışma Dünyası Dergisi*, 3(1), 7-14.
- Arı, A. Önder, H., 2012. Farklı Veri Yapılarında Kullanılabilecek Regresyon Yöntemleri. *Anadolu Tarım Bilim Dergisi*, 28(3):168-174.
- Asanov, T., Özdemir, K. ve Sultakeev, K., 2015. Kırgızistan'da Mikro Finans Uygulaması ve Mikro Kredi Faiz Oranlarının Düşürülmesi Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi. *Bilimsel Araştırma Projesi*, Bişkek.
- Aşkın, E. Ö., ve Barış, S., 2015. Kadın İstihdamının Arttırılmasında Mikro Kredi Uygulamasının Etkisi, Tokat. *Çalışma ve Toplum Dergisi* 2015/3.
- Bajracharya, A. and Amin, S., 2013. Microcredit and Domestic Violence in Bangladesh: *An Explorotion of Selection Bias Influences Published online*, 10 July 2013.
- Baktır Sancaktar, N. Erdem, E., 2016. Türkiye'de Kadın Yoksulluğunun Çözümünde Mikro Kredi Uygulamaları. *Akdeniz İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteleri Dergisi* (33), 99-121.
- Balkız, Ö., 2015. Mikro Kredi ve Toplumsal Cinsiyet: Eleştirel Bir Değerlendirme. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 14(3), 535-557.
- Cozarenco, A. and Szafarz, A., 2015. Lessons from Microcredit in France. *Gender Biases in Bank Lending*: DOI 10.1007/s10551-015-2948-y 26 February 2015/Accepted: 7 November 2015.
- Çelebi Boz, F. ve Çınar, Ö., 2016. Mikro Kredinin Yoksulluk Ve İstihdam Üzerine Etkisi: Tra1 Bölgesinde Alan Araştırması. *Gümüşhane Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 7(18), 2016.

- Demir, O. ve Gözübüyük, Z., 2013. Erzurum Yöresinde Çiftçi Ailelerinin Yaşam Standartlarının ve Bunu Etkileyen Sosyo-Ekonomik Faktörlerin Tespiti, *Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi* 43(2), 141-147.
- Greene, W. H., 2003. *Econometric Analysis, 5th Edition; Prentice Hall, Upper Saddle River*, New Jersey;1026pp.
- Gujarati, D.G., 2006. *Tarım Ekonometri*, (Çeviri:ŞenesenÜ., Şenesen G.G.) İstanbul.
- Hamad, R. and Fernald, C., H., 2015. Microcredit participation and women's health: results from a cross-sectional study in Peru. *International Journal for Equity in Health* DOI 10.1186/s12939-015-0194-7.
- Hubbell, B. J., Marra, M. C. and Carlson, G. A., 2000. *Estimating The Demand For A New Technology: Bt Cotton and Insecticide Policies*; American Journal of Agricultural Economics; 82:118–132.
- Joseph Oscar A. and Charles K. D. A., 2015. World Development Vol.77, pp. 380–394, 2016 0305-750X/ 2015
- Karlı, B., Bilgiç, A., Çelik, Y., 2006. Factors A ecting Farmers' Decision to Enter Agricultural Cooperatives Using Random Utility Model in the South Eastern Anatolian Region of Turkey. *Journal of Agriculture and Rural Development in the Tropics and Subtropics* Volume 107, No. 2, 2006, pages 115–127.
- Kızıloğlu, R., Kızılaslan, N., Çakır, T., Ünal, T., Hanedar, C. ve Kızılaslan, H., 2016. Erzurum İlinde Mikro Kredi Kullanım Durumu ve Kullanımı Sürekli Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi. *XII.Ulusal (Uluslararası Katılımlı) Tarım Ekonomisi Kongresi (Tam Metin Bildiri)*, Yayın No:2824909
- Öz, C.S. ve Çolakoğlu C., 2014. Türkiye'de Mikro Kredi Uygulamasının Sakarya İli Özelinde İncelenmesi. *Çalışma ve Toplum Dergisi*, 2014/4.
- Rabiul Karim, K.M., Kong Law, C., 2015. Microcredit and Marital Violence: Moderating Effects, of Husbands Gender Ideology. *Springer Science Business Media New York* 2015.

- Serinikli, N., 2016. Kadın Yoksulluğunu Önlemede Girişimciliğin Önemi: Kadın Kooperatifleri ve Mikro Kredi Uygulamaları. *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*, Aralık, 2016.
- Şiriner, İ., 2015 Mikrokredilerin Makro Ekon Omik Etkileri:Türkiye Ve Dünyadaki Çalışmaların Katkısı Üzerine Bir Literatür Araştırması. *İş, Güç Endüstri İlişkileri Ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 17(1), 54-77.
- Tömen, G. ve Fulya, S., 2015. Mikro Finans Programlarının Kadın Yoksulluğu ve Girişimciliği Üzerine Etkileri Antalya. *Bir Araştırma ve Bir İşbirliği Modeli Önerisi*, V/1, 343-369.
- Tüzün Rad, S. ve Altıkulaç, S., 2016. Mikro Kredi Kullanımının Kadınlar Üzerindeki Sosyo-Ekonomik Etkileri Mersin İli. *Kesit Akademi Dergisi*, 2 (5), 25-42.

ÖZGEÇMİŞ

Iğdır ilinde 16.07.1984 tarihinde doğdu. İlk, orta öğrenimini Ardahan'da, lise öğrenimini ise Iğdır'da tamamladı. 2003 yılında Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Ziraat Mühendisliği Programı olarak lisans öğrenimine başladı. Tarım Ekonomisi bölümünden 2009 yılında mezun oldu. İlk görevini Şırnak İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğünde 2011-2012 yıllarında yaptı. 2012 yılından itibaren ise, Iğdır İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğünde Ziraat Mühendisi olarak görev yapmaktadır. Evli ve iki çocuk annesidir.

